

การใช้วิธีการสอนแบบถาม-ตอบ เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ให้เกิดความสนใจในวิชาอภิธรรม
ปิฎกแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาพุทธศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย ศาลายา ภาควิชาการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566

TO ASK AND ANSWER QUESTION ABOUT THE FOUNDATION OF KNOWLEDGE
TO TRAVEL MORE AND TO BE INTERESTING IN ABHIDHAMMAPITTAKA SUBJECT TO
2nd YEAR STUDENTS OF BUDDHIST STUDIES IN FACULTY OF RELIGION AND
PHILOSOPHY, MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY, SALAYA, 2nd SEMESTER, A
CADEMIC YEAR 2013

แม่ชีบุญช่วย ศรีเปรม ดร.¹

Maechee Boonchuay Sriprem, Dr.

Received September 10, 2020 & Revise December 10, 2020 & Accepted December 24, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบ เพื่อศึกษาความพึงพอใจและเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของนักศึกษาโดยใช้วิธีสังเกตการณ์ ใช้รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวหรือรายเดียว แล้วทำการทดสอบหลังการทดลอง รวม 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง หลังเวลาเรียนแล้วใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจ ,ความพึงพอใจ แบบสังเกต ซึ่งผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบความรู้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามรายบุคคลพบว่า นักศึกษาคนที่ 1,2, 4 และคนที่ 5 มีผลการทดลองได้คะแนนสูงสุด รองลงมาคนที่ 6 และคนที่ 3 นักศึกษามีความพึงพอใจด้านเนื้อหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านผู้สอนและด้านสื่อ ผู้สอนมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมาความรู้ในวิชาที่สอนและสอนตรงตามเนื้อหาวิชาและแผนการสอน ส่วนด้านสื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่จะตั้งคำถาม นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด รองลงมาให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ สำหรับพฤติกรรมในการเรียน นักศึกษามีพฤติกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

คำสำคัญ : 1.การสอนแบบถาม-ตอบ 2.พฤติกรรมการเรียนรู้ 3.ความพึงพอใจ

Abstract

The research objectives were 1)to study the use of question and answer method of teaching, 2)to investigate the student's satisfaction. and 3)to analyze the student's behaviors via the observation method. The one-group test design was used after two experiments had

¹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

E-mail: boonchuay132@gmail.com

been conducted, each of which took three hours. After the class, forms of comprehension evaluation. Satisfaction evaluation and behavioral observation evaluation verified by specialists were used for those students. The data were analyzed by the computer program, followed by the content analysis through percentage, mean and standard deviation.

The finding results could be reported as follows:

In knowledge, the overall performance of the students was in a high level. Individually, the students No,1,2,4 and 5 got the highest mark, followed by student No,3 and student No,6. The students overall satisfaction in contents was in a high scale, followed by the satisfaction in the instructor and teaching manuals and media. In details, the most satisfaction was that the instructor could create a good atmosphere in the classroom, and followed by specific knowledge in the subject being taught, and subject contents in the lesson plan.

As the media, question and answer method was the most satisfactory among students followed by self-study for extra work from the classroom lesson.

In student's behavior analysis, the level of six student's behavior was very good in general as the hypothesis set up.

Keywords: 1. question and answer method of teaching 2. Learning behavior 3. satisfaction

บทนำ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาไว้ในมาตรา 49 และมาตรา 50ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” จึงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ในมาตรา 48ว่า “ให้มีระเบียบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในด้าน “การผลิตบัณฑิต คือ 1) ปรับกระบวนการผลิตบัณฑิตโดยใช้ระบบและกลไกประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยเป็นเครื่องมือ 2) ทบทวนการจัดการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน บรรณสาร เทคโนโลยีการศึกษา อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 3) จัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ พ.ร.บ.

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้เกิดการปฏิรูป กล่าวคือ กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร และคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคลโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของเนื้อหาหรือรายวิชาที่เปิดสอน การเปิดโอกาสให้นักศึกษาใช้ห้อง คอมพิวเตอร์/ห้องสมุดต่อวัน 4) จัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญกับภาษาบาลีในฐานะภาษาที่ใช้จารึก พระพุทธวจนะเพิ่มมากขึ้น 5) (อรอนงค์ โรจนวิวัฒน์บุลย์.2553) เร่งขยายหลักสูตรสาขาวิชาภาษาบาลีและ พระพุทธศาสนาในระดับสูง คือ ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต เพื่อการวิจัยพระพุทธศาสนาในเชิงลึก ซึ่ง จะทำให้มหาวิทยาลัยมีโอกาสพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการพระพุทธศาสนาตามปรัชญาของ มหาวิทยาลัยได้ 6) เร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการให้บริการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงานทะเบียน งานวัด ประเมินผล การสืบค้นข้อมูลวิจัย เป็นต้น โดยเพิ่มศักยภาพของแฟ้มคอมพิวเตอร์ให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้อย่างกว้างขวาง เป็นระบบเครือข่ายข้อมูลทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สามารถสืบค้น และเชื่อมโยงกันได้ 7) เร่งพัฒนาบุคลากรด้านพุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ให้สามารถใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อผสม สื่อการสอนทางไกล ฯลฯ ตลอดจนการใช้บุคลากรจากภายนอกที่มีคุณภาพ 8) เร่งพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณวุฒิและตำแหน่งทาง วิชาการเพิ่มขึ้น”

พระอภิธรรม(ราชบัณฑิตยสถาน ,2553) เป็นวิชาการชั้นสูงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปรมัตถธรรม 4 ประการ อันได้แก่ จิตเจตสิก รูป และนิพพาน พระอภิธรรมเปรียบเสมือนแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา มีเนื้อหาสุขุมลุ่ม ลึกอันนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมชาติของชีวิต เรื่องของกรรมและการส่งผลของกรรม เรื่องภพภูมิ ต่าง ๆ เรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องของการปฏิบัติเพื่อให้พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ซึ่งเป็น จุดหมายอันสูงสุดในพระพุทธศาสนา (พระมหาโสภณ วิจิตรธมโมและพระมหาณรงค์ศักดิ์ ฐิตญาโณ, 2558)

ปัญหาในชั้นเรียนนั้น มี 2 สาเหตุใหญ่ คือ “1. เกิดจากครูผู้สอนในสถานศึกษา เช่น 1)ครูผู้สอนไม่เห็น ความสำคัญของนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ครูผู้สอนขาดประสบการณ์หรือความชำนาญในการใช้ สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ครูผู้สอนปฏิเสธการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพราะกลัวว่าเมื่อเข้า มาแทนที่ตนเองจะสูญเสียความสำคัญ4) ครูผู้สอนขาดความรู้ในการสร้าง สื่อหรือองค์ประกอบต่างๆ เพื่อ จัดการเรียนการสอน 5)ครูผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษาเรียนรู้คุณลักษณะเฉพาะของนวัตกรรมและ เทคโนโลยีสารสนเทศ 6) สื่อสาระการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นไม่น่าสนใจ7) ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจด้านการ พัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายน้อย 8)ครูผู้สอนที่ชำนาญการในการสอนโดยใช้เครื่องมือและสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีไม่เพียงพอ 2.เกิดจากผู้เรียนในสถานศึกษา คือ 1) ผู้เรียนมุ่งเน้นการเข้าหาสิ่งบันเทิง เกมหรือการเข้าสังคมการพูดคุยมากกว่าจะเข้าสู่ด้านการเรียนรู้ 2)ผู้เรียนขาดความตั้งใจในการเข้าเรียนรู้ ผู้เรียนใช้เครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม 3)อุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอกับความ ต้องการของผู้เรียน 4) ผู้เรียนเน้นความสนุกสนานขาดการใฝ่รู้ 5) การทำงานของระบบเครือข่ายและเครื่อง คอมพิวเตอร์ในห้องเรียนที่ค่อนข้างช้า 6)เวลาเรียนรู้ในสถานศึกษามีน้อยเกินไป 7) ขาดการปลูกฝังการเป็น สังคมแห่งนักอ่าน 8) เครือข่ายบางเครือข่ายไม่สมบูรณ์ทำให้ไม่สามารถเข้าไปสืบค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้”

ปัญหาในสถานศึกษาและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มักพบปัญหาในชั้นเรียนที่เกิดจากผู้สอนและผู้เรียน แม้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนก็พบปัญหาเช่นกัน คือ นักศึกษาขาดเรียน มาเรียนสาย ไม่ตั้งใจเรียน นั่งหลับ หรือ เล่นโทรศัพท์ในชั้นเรียน เมื่อสืบค้นสาเหตุพบว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาพระอภิธรรมปิฎกไม่มีพื้นฐานการเรียน วิชานี้มาก่อน เมื่อครูสอนบรรยายส่วนมากนักศึกษาก็ตั้งใจฟัง อยากเรียนรู้ มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ตั้งใจฟัง ด้วย

เหตุนี้ การที่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 6 รูป/คนไม่มีพื้นฐานในการเรียนรู้มาก่อน จึงส่งผลกระทบทางลบต่อครูผู้สอน นักศึกษา ผู้ปกครอง ต่อคณะศาสนาและปรัชญา และต่อมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้วิจัย ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวที่จะต้องเร่งแก้ไขอย่างรีบด่วน จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การใช้วิธีการสอนแบบถาม-ตอบ เพื่อปรับพื้นฐานความรู้ให้เกิดความสนใจในวิชาอภิธรรมปิฎก แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาพุทธศาสตร์ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัย มหา มกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2556” เพื่อให้นักศึกษาได้มีความรู้ ความเข้าใจถึงแก่นธรรมในพระพุทธานุภาพ พร้อมทั้งนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และเพื่อนำธรรมะไปขัดเกลาจิตใจตนเองเพื่อหาทางพ้นจากวิญญูทุกข์ บรรลุสันติสุขอย่างแท้จริง ผู้วิจัยเห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้นำนวัตกรรมที่นำมาใช้แก้สาเหตุของปัญหา คือการสอนแบบถาม-ตอบซึ่งจะทำให้ นักศึกษาได้มีโอกาสค้นคว้าหาคำตอบ และเพื่อพัฒนาความรู้ การสอนวิชาอรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก ให้ประสบความสำเร็จตามหลักสูตรการเรียน การสอน ตามที่กำหนดไว้

โจทย์วิจัย

2.1 การใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจวิชาอภิธรรมปิฎก สูงขึ้นหรือไม่อย่างไร?

2.2 การใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบ ทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงไร?

2.3 การใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบ ทำให้มีพฤติกรรมการเรียน การสอนอย่างไรบ้าง?

วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อศึกษาการใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบ ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในวิชาอภิธรรมปิฎก ที่เรียน

3.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการที่ใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบ ช่วยให้นักศึกษาเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ในวิชาอภิธรรมปิฎก

3.3 เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของนักศึกษาโดยใช้วิธีสังเกตการณ์

สมมติฐานการวิจัย

4.1 การใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบ ช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในวิชาอภิธรรมปิฎก ที่เรียนสูงขึ้น

4.2 การใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบช่วยให้นักศึกษามีความพึงพอใจมากขึ้นถึงมากที่สุด

4.3 การใช้วิธีการสอน แบบถาม-ตอบช่วยให้นักศึกษามีความร่วมมือ ช่วยเหลือกันมากขึ้น

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

5.1 ได้นำนวัตกรรมไปแก้สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่นักศึกษา จำนวน 6 รูป/คนให้มีความรู้ ความเข้าใจในวิชาที่เรียน

5.2 ได้นำนวัตกรรมที่ผ่านการทดลองใช้มาแล้วได้ผลดี สามารถนำไปขยายผลได้ในอนาคต

5.3 นำผลการวิจัยไปเสนอผู้บริหาร

5.4 นำผลการวิจัยไปตีพิมพ์ลงในวารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร

5.5 นำผลการวิจัยเสนอในการประชุมสัมมนาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และที่อื่นๆ เช่น อินเดีย

5.6 นำผลการวิจัยในชั้นเรียนนี้ไปประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research)เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานในวิชาอรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก(พระไตรปิฎกฉบับพระสูตรและอรรถกถาแปล) ซึ่งเป็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน (Current Problem) โดยใช้นวัตกรรมแบบถาม – ตอบ ในการแก้สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา ซึ่งใช้แบบการทดลองกลุ่มเดียว สอบหลังการทดลองซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

6.1 ประชากร ที่วิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ซึ่งมีจำนวน 6 รูป/คน แบ่งเป็นเพศชาย 5 รูป/คน เพศหญิง 1 คนและนักศึกษาที่ประสบปัญหาในการศึกษาวิชาอรรถกถาพระอภิธรรม มีจำนวนทั้งหมด 6 รูป/คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)ในการวิจัย

6.2 เครื่องมือวิจัย ในการทดลองครั้งนี้ มีเครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 อย่าง คือ 1) แบบทดสอบความรู้ (หลังการทดลอง) 2) แบบวัดความพึงพอใจ 3) แบบสังเกต

6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการทดลองนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากแบบทดสอบความรู้ แบบทดสอบความพึงพอใจ และแบบสังเกตการณ์

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบความรู้และแบบทดสอบความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม R เพื่อคำนวณค่าสถิติในการตอบโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานการวิจัย ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมนั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) หรือเชิงอุปนัย (Inductive Analysis) ด้วยการอ่านจับใจความแล้ว นำมาตีความเพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

7.1 การทดสอบความรู้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = .94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.3 เมื่อพิจารณาในรายบุคคลพบว่า นักศึกษาคนที่1 ,2, 4 และคนที่ 5 มีผลการทดลองได้คะแนนสูงสุด 24 คะแนน หรือร้อยละ 96 รองลงมานักศึกษาคนที่ 6 มีผลการทดลองได้ 23 คะแนนหรือร้อยละ 92ส่วนนักศึกษาคนที่ 3 มีผลการทดลองได้22 คะแนน หรือร้อยละ 88 ตามลำดับ ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่า การใช้การสอนแบบถาม-ตอบ สามารถส่งเสริมและพัฒนาความรู้ของนักศึกษาทุกรูป/คน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

7.2 การวัดความพึงพอใจของนักศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านผู้สอนและด้านสื่อตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วกลับพบว่า เนื้อหาข้อที่ 3 คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ข้อที่ 4 คือ ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน และข้อที่ 9 คือ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาประโยชน์ตนและผู้อื่น นักศึกษามีความพึง

พอใจในระดับมากที่สุดร้อยละ 100.0 รองลงมาในข้อที่ 1 ปรับพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 5 มอบหมายงานให้ทำในปริมาณที่เหมาะสม และข้อที่ 10 ความรู้ในวิชาอิทธิธรรมปัญญาทำให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความสุขที่แท้จริงได้ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 83.3 ส่วนข้อที่ 6 ให้ความรู้ในบทเรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักธรรมในแต่ละบทนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเพียงร้อยละ 33.3 ตามลำดับ

ด้านผู้สอน ข้อที่ 11 คือผู้สอนได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ แผนการสอนข้อที่ 13 คือผู้สอนเข้าสอนตรงเวลา และสอนตามเวลาที่กำหนด และข้อที่ 14 คือผู้สอนมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดร้อยละ 100.0 รองลงมาข้อที่ 12 คือ ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอนและสอนตรงตามเนื้อหาวิชาและแผนการสอนผู้สอนใช้เทคนิคการสอนและใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ข้อที่ 17 ผู้สอนเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนและข้อที่ 19 ผู้สอนให้ผู้เรียนได้ทำรายงานศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตัวเองนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดร้อยละ 83.3 ส่วนข้อที่ 16 ให้ความรู้ในบทเรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจหลักธรรมในแต่ละบทนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดเพียงร้อยละ 33.3 ตามลำดับ

ด้านสื่อข้อที่ 25 คือ ใช้สื่อแบบถาม-ตอบ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่จะตั้งคำถามนักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดร้อยละ 100.0 รองลงมาข้อที่ 29 คือ ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ 83.3 ข้อที่ 21 คือมีเอกสาร/หนังสือแนะนำข้อมูลแก่ผู้เรียน ข้อที่ 22 คือในชั้นเรียนมีอุปกรณ์และสื่อการสอนที่ทันสมัย ข้อที่ 23 คือใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ข้อที่ 24 ใช้วิธีสอนแบบหลากหลาย มีการบรรยายความ เขียนสรุปเนื้อหาให้ผู้เรียนดูภาพประกอบการบรรยายข้อที่ 26 คือสื่อการสอนน่าสนใจดึงดูดความสนใจของผู้เรียนและข้อที่ 30 คือ ผู้สอนมีบุคลิกภาพเหมาะสมกับความเป็นครูทั้งกายและวาจา นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดร้อยละ 66.7 ตามลำดับทั้งนี้ สามารถสรุปเป็นข้อค้นพบได้ว่า การใช้นวัตกรรม แบบถาม-ตอบ มีส่วนช่วยพัฒนาให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจ กล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในการช่วยกันคิดที่จะแก้ปัญหา และซักถามปัญหาในเรื่องที่ตนสงสัย และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

7.3 การวิเคราะห์พฤติกรรม ในการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาตั้งแต่เปิดภาคการศึกษาที่ 2 จนถึงจบภาคการศึกษาที่ 2 โดยภาพรวมพบว่านักศึกษา 6 รูป/คน มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก ทั้ง 5 ด้าน เมื่อพิจารณาตามรายบุคคลแล้ว พบว่า ด้านที่ 1 นักศึกษามีความสนใจใฝ่เรียนรู้ในวิชาพระอภิธรรมปิฎก อยู่ในระดับดีมาก 3 รูป/คน คือคนที่ 1,5 และ 6 ส่วนอีก 3 รูป/คน คือคนที่ 2,3 และ 4 มีความสนใจใฝ่เรียนรู้ในวิชาพระอภิธรรมปิฎก อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับพฤติกรรมด้านที่ 2,3,4 และ 5 นักศึกษามีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก ตามลำดับคือ ด้านที่ 2 ความมีมนุษยสัมพันธ์ คือการแสดงกิริยาท่าทางสุภาพ การให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ด้านที่ 3 ความมีวินัย คือการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและข้อตกลงต่างๆของมหาวิทยาลัยได้แก่แต่งกายถูกต้องตามระเบียบและข้อบังคับการตรงต่อเวลา ด้านที่ 4 ความรับผิดชอบ คือตั้งใจเรียน รับผิดชอบงานที่ครูผู้สอนมอบหมาย มีการนำเสนองานหน้าชั้นเรียน และทำรายงานส่งครูผู้สอนตามกำหนด ด้านที่ 5 ความกตัญญูกตเวที คือนักศึกษามีความเคารพครูผู้สอนและประพฤติตนอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสามารถนำข้อค้นพบมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะได้ เป็น 3 ระดับดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย พบว่า นักศึกษาได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า ครูผู้สอนใช้นวัตกรรมแบบถาม-ตอบ เป็นวิธีการสอนที่สรุปเนื้อหาได้ดี แม้ผู้เรียนไม่มีพื้นฐานทางพระอภิธรรมปิฎกมาก่อนเลย ก็สามารถเรียนเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากผู้สอนให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ถามและตอบในข้อธรรมที่ตนสงสัย ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนมีจิตใจฝักใฝ่อยู่ในบทที่เรียน พร้อมทั้งจะฟังการบรรยายและการซักถาม เมื่อผู้เรียนตอบคำถามถูกต้องก็มีความสุขกับการเรียน

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนรู้ในวิชาพระอภิธรรมปิฎก หลังจากการทดลองใช้นวัตกรรมแบบถาม-ตอบเพิ่มมากขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับคณาจารย์ ที่มีส่วนรับผิดชอบในการสอนควรนำนวัตกรรมแบบถาม-ตอบไปจัดทำคู่มือการสอนในวิชาอื่น ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น และจะได้สะดวกต่อการค้นคว้าหาความรู้ของนักศึกษารุ่นต่อไป สำหรับผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย ควรนำเสนอใช้นวัตกรรมแบบถาม-ตอบ ที่มีระดับเหมาะสมกับความรู้ของผู้เรียนในทุก ๆ คณะของชั้นเรียน และได้สนับสนุนอุปกรณ์การศึกษาในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

8.2.2 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการคิดค้นวิเคราะห์หาเหตุผลตามหลักธรรมในวิชาพระอภิธรรมปิฎกในระดับปานกลางจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาควรให้ความสำคัญในวิชาที่เรียน โดยการตั้งใจเรียนและกลับไปทบทวนบทเรียนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากพระอภิธรรมปิฎก มีเนื้อหาสาระที่สุมลุ่มลึก การที่จะเข้าใจหรือเข้าถึงสภาวะธรรมตามความเป็นจริงของชีวิตที่มีเพียงส่วนประกอบกันของขั้น 5 หรือที่เป็นไปตามปัจจัยการ การเห็นแจ้งในอริยสัจ 4 มิใช่ทำได้โดยง่าย ดังนั้น พระอภิธรรมจึงเป็นหลักฐานสำคัญสำหรับนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่อกุศลและความสุขในชีวิตปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่อกุศลและความสุขในสัมปรายภพ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในพระพุทธศาสนา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนระดับปริญญาตรี ในคณะต่างๆ เช่น คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เป็นต้น

8.3.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนระดับบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์.(2543) **พระไตรปิฎกฉบับพระสูตรและอรรถกถาแปล (91 เล่ม)**. พระอภิธรรมปิฎกเล่มที่ 75-91 พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบ 200 ปีแห่งพระราชวงศ์จักรี กรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2525. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม :โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- พระมหาโสภณ วิจิตตมโฆและพระมหาณรงค์ศักดิ์ ฐิตินาโณ, (2558)การศึกษาวเคราะห์การตีความพระอภิธรรม ของพระเถระในพระพุทธศาสนา, วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์,ที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2558, หน้า45-58
- ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2554)**เฉลิมพระเกียรติพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเจริญพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน.
- อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์.(2553) **การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม**, กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

[http://www.google.co.th/asoke.info/09Communication/Dharmapublicize/\(6/2/2014,8:05 AM\)](http://www.google.co.th/asoke.info/09Communication/Dharmapublicize/(6/2/2014,8:05 AM))

รินธรรม โอโสภะกุล, [dokya การสอนคิดตามวิธีการของพระพุทธเจ้า.](#)

Weiss, S. Davic and Legand, P. Claude. (2011). Innovative Intelligence.Ontario: JohnWiley & Sons Canada, Ltd 2011.